

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ถือได้ว่าเป็นเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่มีอิทธิพลต่อชีวิตมนุษย์เป็นอย่างมาก ในหลายด้าน เช่น ในการติดต่อสื่อสาร งานทางด้านธุรกิจงานทางด้านวิชาการและที่มีผลกระทบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ คืองานในด้านการศึกษา ซึ่งระบบเครือข่าย อินเทอร์เน็ต นั้น ถือได้ว่ามีองค์ความรู้ที่อยู่เป็นจำนวนมาก รวมถึง ข้อมูลที่มีประโยชน์ในด้านการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ เนื่องจากเป็นระบบเปิดที่บุคคลทั่วไปที่ต้องการแสวงหาความรู้ สามารถเข้ามาใช้ประโยชน์ในการค้นคว้าหาความรู้ได้และยังเป็นระบบที่เชื่อมโยงกันทุกที่ทั่วโลกอีกด้วย

สถาบันการศึกษาเป็นอีกองค์กรหนึ่งที่จะหลีกเลี่ยงไม่ได้ในการที่จะต้องมี ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเข้ามาเกี่ยวข้องเนื่องมาจากสถาบันการศึกษาเป็นองค์กรที่มีหน้าที่ให้ความรู้แก่นักศึกษาและมีหน้าที่ในการพัฒนาองค์ความรู้ให้มากยิ่งขึ้นตามยุคตามสมัยสถาบันการศึกษาโดยส่วนใหญ่จึงได้ตระหนักถึงความสำคัญของระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตจึง ได้มีการนำระบบเครือข่าย อินเทอร์เน็ต เข้ามาเป็นหนึ่งในปัจจัยหลักในการที่จะเป็นแนวทางในการพัฒนาสถาบัน ในส่วนที่จะเป็นสิ่งที่ช่วยในการศึกษาค้นคว้ารวมถึงการที่จะนำไปเป็นเครื่องมือในการพัฒนาการเรียนการสอนอีกด้วย ดังนั้นสถาบันการศึกษาเองก็จะต้องหาวิธีการที่จะประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในการที่จะนำมาเป็นสิ่งที่ช่วยในการจัดการทางการเรียนการสอน

และเนื่องมาจากการพัฒนาอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีสารสนเทศ คอมพิวเตอร์ระบบสื่อสาร โทรคมนาคมและอินเทอร์เน็ตส่งผลต่อระบบสถาบันการศึกษาสถาบันการศึกษาเองจึงได้มีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดังกล่าวให้บริการการศึกษา ทั้งในรูปของการศึกษาในระบบ การให้การศึกษาต่อเนื่องแก่ผู้ที่อยู่ในวัยทำงาน(Re-Training) และการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Life-Long Learning) โดยมุ่งเน้นการให้บริการด้านการเรียนรู้ภายใต้หลักการที่สำคัญคือ ความยืดหยุ่น(Flexibility) ความสามารถในการเข้าถึง (Accessibility and Affordability) คุณภาพ (Efficacy) และความสามารถในการรวบรวมความรู้ (Wisdom of Collection) (ชุมพงษ์ ไทยอุปถัมภ์,2544)

เครื่องมือบริหารจัดการกระบวนวิชาออนไลน์ หรือ Course Management Tools (CMT) หรือ บางครั้งถูกเรียกว่า Course Management Systems(CMS) คือ โปรแกรมซอฟต์แวร์ ประยุกต์ที่มีอุปกรณ์หรือเครื่องมือหลาย ๆ ชนิด ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนวิชาการสอนออนไลน์อยู่ในระบบเดียวกัน อุปกรณ์หรือเครื่องมือเหล่านี้มักจะเป็นเครื่องมือเฉพาะที่ถูกออกแบบขึ้นมาเพื่อรองรับผู้ใช้อยู่ 3 กลุ่มด้วยกันคือ กลุ่มผู้เรียน กลุ่มผู้สอน และ ผู้จัดการทางด้านเทคนิคของระบบ โดยส่วนใหญ่จะมีคุณลักษณะที่ไม่

เพียงแต่ช่วยสร้างเนื้อหากระบวนวิชาแต่ยังช่วยในด้าน การจัดการ(Manipulation) ปรับปรุง (Modification) ควบคุม(Control) สำรองข้อมูล(Backup) สนับสนุนด้านข้อมูล (Support of data) ข้อมูล นักศึกษา (Student Data) ข้อมูลผู้สอน (Teacher Data) (ชุณหพงศ์ ไทยอุปถัมภ์,2544)

เทคโนโลยีเครื่องมือบริหารจัดการกระบวนวิชาออนไลน์ เป็นซอฟต์แวร์ที่ช่วยทำหน้าที่ บริหารรายวิชาช่วยให้อาจารย์ผู้สอน สามารถเก็บเนื้อหาวิชาในรูปแบบของ โมดูล(Module) เทคโนโลยีเหล่านี้ช่วยให้อาจารย์ผู้สอนที่ต้องการนำเนื้อหาวิชานำเสนอในรูปแบบออนไลน์ ไม่จำเป็นต้อง เริ่มเรียนรู้เทคโนโลยีใหม่มากนัก ช่วยลดเวลาในการจัดเตรียมเนื้อหาเพื่อการนำเสนอลง ไปซอฟต์แวร์นี้ เป็นระบบคล้ายกับเป็นผู้ช่วยเหลืออัตโนมัติต่าง ๆ ในการจัดเก็บเนื้อหา ช่วยผู้สอนป้อน ข้อมูลผ่านเว็บสู่ ระบบฐานข้อมูล โดยอัตโนมัติ รวมถึงการนำเสนอเนื้อหาวิชานั้น ๆ โดยอัตโนมัติแก่ผู้เรียน ระบบนี้ อาจจะรวมไปถึงการสร้างแบบทดสอบอัตโนมัติ และเครื่องมือที่ช่วยใช้ในการบริหารรายวิชาต่าง ๆ จุด ประสงค์หลักของเทคโนโลยีนี้คือ ลดขั้นตอนและระยะเวลาในการสร้าง กระบวนวิชา ออนไลน์ (ชุณหพงศ์ ไทยอุปถัมภ์,2544)

จากการที่สำนักวิทยบริการสถาบันราชภัฏอุตรดิตถ์มีแผนนโยบายที่จะพัฒนา รูปแบบการ บริหารเรียนการสอนผ่านเครือข่าย ผู้ศึกษาจึงได้เล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาเครื่องมือบริหารจัดการ กระบวนวิชาออนไลน์ว่าเป็นทางเลือกที่ดีที่จะเป็นต้นแบบ ของการพัฒนาแบบการบริหารการ เรียนการสอนผ่าน เครือข่าย และเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาจริงต่อไป

1.2 สรุปสาระสำคัญจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง

ชุณหพงศ์ ไทยอุปถัมภ์ (2544) ได้จัดทำรายงานการวิจัยเรื่อง "แนวทางการพัฒนาเครื่องมือ บริหารกระบวนวิชาออนไลน์ สำหรับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่" โดยมีประเด็นของงานวิจัยที่สำคัญ คือ นิยามและความหมายของเครื่องมือบริหารจัดการกระบวนวิชาออนไลน์กรณีศึกษาผลิตภัณฑ์ เครื่องมือ จัดการกระบวนวิชาออนไลน์ที่สำคัญ โดยได้รวบรวมข้อมูลและตรวจสอบผลิตภัณฑ์ CMT/CMS ที่สำคัญรวมทั้งได้ทำการพัฒนาตารางเปรียบเทียบคุณลักษณะที่สำคัญของแต่ละ ผลิตภัณฑ์ เพื่อเป็นการ ตรวจสอบดูแนวทางใน การผลิตและพัฒนา ความเป็นมาตรฐาน และ คุณลักษณะต่าง ๆ ที่น่าจะอำนวยความสะดวกและเอื้อประโยชน์ต่อระบบการเรียน-การสอนของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ การวิเคราะห์ ความต้องการในการใช้งานเครื่องมือจัดการกระบวนวิชาออนไลน์ ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ข้อเสนอแนะในการพัฒนาเครื่องมือบริหารจัดการกระบวนวิชาออนไลน์โดยได้แบ่งเป็นกลุ่มเครื่องมือที่สามารถ พัฒนาได้ทันที และ กลุ่มเครื่องมือที่ควรพัฒนาในช่วงต่อไป

วิชุดา รัตนเพียร กล่าวว่า ในปี 1999 มีนักเรียนกว่า 80 ล้านคนทั่วโลก ที่ลงเป็นทะเบียน เป็นสมาชิก การเรียน การสอน แบบออนไลน์ และจะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ทุก ๆ ปี และได้วิเคราะห์ การเรียน การสอน แบบ E-Learning ไว้ว่า เป็นระบบที่มีข้อดี คือ สามารถเรียนได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ เป็น การเรียนแบบยืดหยุ่นเป็นศูนย์กลาง สามารถศึกษาในรูปแบบของการศึกษาทางไกล ได้มีประสิทธิภาพ ผลที่ดีเมื่อเทียบกับการลงทุนในระยะยาวแล้ว และเป็นการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า โดยการแบ่ง ปันกันใช้ในรูปแบบของการ Sharing และถือได้ว่าเป็นเครือข่ายทางการทางการศึกษา อย่างแท้จริง

ปานใจ ชารทัศนวงศ์(2544)โครงการสัมมนาทางวิชาการ กรณีศึกษาการสร้าง Courseware ได้กล่าวไว้ว่าการพัฒนาสถาบันการศึกษาในปัจจุบันเป็นไปสู่วิธีรูปแบบของสถาบันการศึกษาแบบ ออนไลน์(Online institutes)นั้นจะต้องมีการศึกษาปัจจัยหลายอย่างในการพิจารณา อย่างเช่น ความรู้ ความสามารถทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของตัวอาจารย์ผู้สอนเองและ ของนักศึกษาผู้ใช้ระบบ เอง สถาบันเองจะต้องมีความพร้อมทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศด้วย รวมทั้งได้เสนอแนวคิด ในการ พัฒนาบทเรียนออนไลน์ไว้ว่าควรให้มีลักษณะของความยืดหยุ่น(Flexibility) ความสามารถในการเข้าถึง(Accessibility) ความสามารถในการแบกรับค่าเล่าเรียนของผู้เรียน (Affordability) และประสิทธิภาพ (Effectiveness) โดยได้ยกตัวอย่าง รูปแบบของ Courseware แบบ Multimedia

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช (2544) STOU Virtual University เป็นระบบที่ใช้เทคโนโลยี สารสนเทศเป็นช่องทางในการถ่ายทอดการเรียนการสอน ซึ่งการถ่ายทอดระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา และระหว่างนักศึกษาด้วยกัน ที่เน้นการเรียนการสอนในลักษณะปฏิสัมพันธ์ โดยใช้สื่อประสม (Multimedia) เป็นสื่อในการนำความรู้ไปยังผู้เรียนให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงสื่อและฐานข้อมูล (Knowledge Base) ได้ไม่จำกัดในเรื่องของเวลาและสถานที่

1.3 วัตถุประสงค์ของพัฒนา

- 1.3.1 เพื่อพัฒนาเครื่องมือบริหารจัดการกระบวนวิชาออนไลน์สำหรับเครือข่าย อินเทอร์เน็ต ซึ่ง สนับสนุนรูปแบบของห้องเรียนเสมือน (Virtual Classroom) ซึ่งประกอบ ไปด้วยรูปแบบ การลงทะเบียนเรียนแบบออนไลน์ เนื้อหาบทเรียน แบบฝึกหัด ระบบการประเมินผล การ พัฒนารูปแบบการเข้าไปใช้ระบบ ทั้งรูปแบบของ อาจารย์ผู้ทำการใช้ระบบในการ เรียน- การสอน (Teacher Manager) และ ผู้ที่ต้องการใช้ระบบในการศึกษา (User Student) เพื่อ พัฒนารูปแบบที่เป็นต้นแบบในการศึกษาค้นคว้าแบบออนไลน์ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต อย่างสมบูรณ์แบบ

- 1.3.2 เพื่อส่งเสริมและพัฒนาระบบ ที่สำหรับศึกษาด้วยตนเอง (Self study) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการสนับสนุน การ ศึกษาที่ยึดผู้ศึกษาเป็นศูนย์กลาง (Student Center)
- 1.3.3 เพื่อส่งเสริมการใช้ ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่มีอยู่ในปัจจุบัน มาประยุกต์ให้เข้ากับสถาบันการ ศึกษาเพื่อให้เกิดประโยชน์แนวทางการศึกษาค้นคว้า
- 1.3.4 เพื่อส่งเสริมและพัฒนาเครื่องมือบริหารจัดการกระบวนวิชาออนไลน์ ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตซึ่งผู้ที่ต้องการจะศึกษาสามารถศึกษาเนื้อหาบทเรียน ทำแบบฝึกหัดการทำการทดสอบองค์ความรู้ ตลอดจนมีการประเมินผลการทดสอบจากระบบได้ทันที
- 1.3.5 เพื่อพัฒนาเครื่องมือที่ช่วยสนับสนุน อำนวยความสะดวกและง่ายต่อการใช้งาน เพื่อลดขั้นตอนในการพัฒนาและกระตุ้นให้เกิดการสร้างสื่อการเรียนการสอน

1.4 ประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษา

- 1.4.1 ได้พัฒนาระบบที่ช่วยส่งเสริมการเรียนการสอนและการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต
- 1.4.2 ได้พัฒนารูปแบบที่เป็นต้นแบบในการประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศในการเรียนการสอน ของสถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษา
- 1.4.3 ส่งเสริมและสนับสนุนระบบการศึกษาด้วยตนเอง (Self study) และซึ่งสนับสนุนการศึกษาที่ยึดผู้ศึกษาเป็นศูนย์กลาง(Student Center)
- 1.4.4 ส่งเสริมการ ศึกษาค้นคว้าในรูปแบบของห้องเรียนเสมือน (Virtual Classroom) ให้มีประสิทธิภาพ มากยิ่งขึ้น
- 1.4.5 ได้พัฒนาเครื่องมือที่ช่วยอำนวยความสะดวกแก่ อาจารย์ผู้สอน ในการ พัฒนาสื่อการเรียนแบบออนไลน์และรองรับการศึกษาการเรียนแบบออนไลน์จากผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.5 แผนดำเนินงานในการพัฒนา

1.5.1 แผนดำเนินงาน

- 1.5.1.1 เสนอแนวความคิดต่อผู้บังคับบัญชา เพื่อให้เกิดการตระหนักและยอมรับการดำเนินงานในเบื้องต้น และให้การสนับสนุนในการดำเนินงาน ทั้งในส่วนของฮาร์ดแวร์ และซอฟต์แวร์
- 1.5.1.2 วิเคราะห์ระบบ (System Analysis) ออกแบบระบบฐานข้อมูลเชิงสัมพันธ์ (Relational Database Design) โดยใช้โปรแกรม Microsoft Access ออกแบบฐานข้อมูล
- 1.5.1.3 ติดตั้งและ จัดการ ระบบฮาร์ดแวร์สำหรับเป็นแม่ข่ายคอมพิวเตอร์(Web Server)เพื่อรองรับการ พัฒนาซอฟต์แวร์ในลำดับต่อไป
- 1.5.1.4 ติดตั้งระบบปฏิบัติการสำหรับแม่ข่ายคอมพิวเตอร์ ในการพัฒนาระบบซอฟต์แวร์
- 1.5.1.5 ออกแบบ หน้าจอ ในการเข้ามาใช้ระบบในส่วนของ Teacher Manager
- 1.5.1.6 ออกแบบ หน้าจอ ในการเข้ามาใช้ระบบในส่วนของ User Student
- 1.5.1.7 พัฒนาซอฟต์แวร์ ในส่วนของ Teacher Manager โดย ASP
- 1.5.1.8 พัฒนาซอฟต์แวร์ ในส่วนของ User Student โดย ASP
- 1.5.1.9 ตรวจสอบซอฟต์แวร์ของการทำงานให้มีความสัมพันธ์กันทั้ง 2 ส่วน ทั้ง ในส่วนของ Teacher Manager และ User Student
- 1.5.1.10 ในขั้นตอนการ พัฒนา มีการจัดทำคู่มือ ควบคู่กันไป

1.6 เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนา

- 1.6.1 ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ภายในองค์กร (Local Area Network)ของสำนักวิทยบริการ
- 1.6.2 เครือข่ายคอมพิวเตอร์อินเทอร์เน็ต (Internet)ของสำนักวิทยบริการ
- 1.6.3 เครื่องคอมพิวเตอร์แม่ข่าย (Server) มีคุณลักษณะ ดังนี้ CPU Intel Pentium III 800 Mz หน่วยความจำ 256 Mb ฮาร์ดดิส ขนาดความจุ 20 Gb จำนวน 2 ตัว พร้อม แผงวงจรเครือข่าย สำหรับการนำมาติดตั้งเป็นแม่ข่ายคอมพิวเตอร์ (Web Server) เพื่อรองรับระบบที่จะพัฒนา
- 1.6.4 ระบบปฏิบัติการ Windows 2000 Server for Web Server สำหรับ เป็นระบบปฏิบัติการของระบบที่จะพัฒนา

- 1.6.5 เครื่องคอมพิวเตอร์ มีคุณลักษณะ ดังนี้ CPU Intel Pentium III 400 Mz หน่วยความจำ 128 Mb ฮาร์ดดิสก์ ขนาดความจุ 20 Gb พร้อม แผงวงจรเครือข่าย สำหรับการพัฒนา ในส่วนของ Source code
- 1.6.6 Tools Programming ในการพัฒนา ระบบ : ASP(Active Server Page),Java Scripts, VB Scripts,Flash version 5

1.7 ขอบเขตของการพัฒนา

เนื่องจากการพัฒนาเครื่องมือบริหารจัดการกระบวนวิชาออนไลน์ สามารถพัฒนาได้หลายรูปแบบดังนั้นผู้พัฒนาจึงได้กำหนดขอบเขตของการพัฒนาไว้ดังนี้

- พัฒนาระบบสำหรับสร้างและนำเสนอ บทเรียน ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน
- พัฒนาระบบสำหรับการรับหรือส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์
- พัฒนาระบบสำหรับการสนทนาผ่านเว็บ(Chat room)
- พัฒนาระบบสำหรับแสดงความคิดเห็นผ่านกระดานสนทนา(Web board)
- พัฒนาระบบสำหรับการจัดการแบบทดสอบ
- พัฒนาระบบสำหรับการจัดการข้อมูลผู้สอน
- พัฒนาระบบสำหรับการจัดการข้อมูลนักศึกษา
- พัฒนาระบบสำหรับการจัดการคะแนน

1.8 บุคลากร ประกอบด้วย ผู้พัฒนา อาจารย์และนักศึกษา ในสถาบันราชภัฏอุตรดิตถ์

1.9 สถานที่ในการดำเนินงาน

สำนักวิทยบริการ สถาบันราชภัฏอุตรดิตถ์